

SLOTTSSKOGSGATAN.

VILL MAN SE EN Majgata, som i nästan hela sin utsträckning bevarat sin gammaldags karaktär, skall man vandra Slottsskogsgatan. Hennes mynning ligger blott ett stenkast från Klippgatan och Frigången, vid vars slutpunkt ångsluparna, som trafikera älven, lägga till, samt spårvägsstallarna, vilka byggts på en vidsträckt sankmark, fordom benämnd Leran. Denna var en landvinning från den forna Majbukten, eller en vik av älven, där vassen frodades och sjöfågeln förde ett ostört friluftsliv — utom vid andtiden, då jägarna sökte sig hit. Vassen gick så sent som på 1840-talet ända upp till vägen, men fylldes omsider med muddar.

Slottsskogsgatan är en av de tidigast bebyggda i Majorna. Hon begränsas i väster av den Kungsladugårdsmark, som bildar grunden för en ny stadsdel, vilken danas efter moderna stadsplansprinciper, gående ut på att tillvarataga terrängens möjligheter och sträva efter liv och omväxling i stadsbilden. Alltså få vi här pittoreska kvartergrupper, ståtliga esplanader och trafikleder, små parker och andra planteringar, egnahemskolonier, torg och lekplaner. I öster låg fordom en större ängsmark.

För ett århundrade sedan hade gatan ett annat utseende än nu. Husen voro i allmänhet ganska ruskiga, vilket hade sina rutiga skäl och randiga orsaker i att ägarnes penningar, som skulle gå till underhållskostnader, lades på de talrika krogarne i närheten. För några år sedan försvann den sista krogen — och nu bär en del av husen vid

Gråbergsgatan 107 svart Z
(platsen för Wetterlindsdramat)

Slottsskogsgatan en viss prägel av välmåga. Hon är smal och krokig och hon kantas av många envåningshus och hagar, träden grönska och blommorna prunka i sommarens dagar. Men hon ger också bilder av fattigdom: rucklen och kojor, som luta sig mot bergväggarna.

Mitt emot Klintens forna repslagarbana, vilken nu drives av det Åhmanssonska bolaget, se vi exempel därpå.

Ovanför Slottsskogsgatan ligger Ekedalsområdet, vilket också går in i stadsplanen för Kungsladugård. Själva lantgården Ekedalen, som nu ter sig ganska inbjudande, omgavs för ett sekel sedan eller så av en riktig vildskog, vilken fortsatte över Slottsskogsområdet. Dåvarande ägaren, en av stadens köpmän, omdanade emellertid stället, anlade terrasser på bergåsen, gallrade i skogen, byggde präktiga hus och anlade trädgården.

Efter denne ägares död kom stället i vanrykte. Ekedalen med omnejd blev i många år ett tillhåll för allt slags slödder, vilket gjorde Slottsskogsgatan till en rätt otrevlig trafikled. Särskilt var stället fruktat nattetid, ty rykten gingo — och troddes — att den döde köpmannen, Ekedalens omdanare, gjorde täta besök därute, i synnerhet emot stundande oväder. Detta vanrykte gjorde att egendomen skyddes, tills den köptes för vrakpris av en fattig arbetare.

I senare tider, på 1850-, 60- och 70-talen finna vi bland Ekedalens ägare en skeppsstuvare P. Wahlberg och den bekante kakelugnsmakaren och teaterägaren Aug. Ringnér. Ännu senare den Bjerreska familjen.

I forna dagar fanns vid Slottsskogsgatan — i fru Arvidssons hus n:r 22 litt. B — en av de första folkskolorna i trakten. Och i senare tider har på Ekedalen funnits ett barnhem, vilket i två årtionden utövade en välsignelsebringande verksamhet därute tills det fick eget hus på Majberget.

Stiftelsen Ekedalens barnhem har till syfte "att till nyttiga och arbetsdugliga medlemmar av samhället dana sådana företrädesvis till Göteborgs samhälle hörande barn, som sakna nödig uppfostran och vård eller i övrigt befinna sig i synnerligen ömmande omständigheter".

År 1890 kom barnhemmet till. Ursprungligen inrättades och leddes det av en enskild person, fru Maria Svensson. Den första tiden var emellertid brydsam; de ekonomiska svårigheterna växte år från år och det såg hösten 1896 ut, som om barnhemmet icke längre skulle kunna bestå. Inflytelserika män och kvinnor togo emellertid dess angelägenheter om hand och flera donationer kommo stiftelsen till del.

Något annat har jag inte att berätta härifrån. Jo, det var sant! En liten kriminalhistoria är förknippad med denna trakt.

För ett 40-tal år sedan hittades i en dunge vid Ekedalen ett spätt barnlik, vilket av alla tecken att döma strypts till döds. Det låg där alldeles naket, och någon ledtråd fanns till synes ej. Fyndet anmäldes

naturligtvis för polisen, som här fick en kinkig gåta att lösa. Den närmaste tiden efter likfyndet såg det mörkt ut för rättvisans handhavare, och troligen hade mördarne gått fria från straff, om icke i Majorna funnits en duktig polisman, C. Larsson, vid ordningspolisen, som tagit saken i sin hand.

Denne — sedermera överkonstapel därute — hade funnit ett obetydligt spår. Ett par vakande ögon hade en natt iakttagit en man och en kvinna gående utåt Majorna, mannen bärande en kappsäck. Detta till synes mycket otydliga spår — jämte andra, som förblevo polismannens hemlighet — togs upp av Larsson och ledde till mördarnes infångande på annan ort. De voro nämligen två, det dödade barnets moder och hennes älskare. Jag kommer inte nu så noga ihåg alla detaljerna och har heller ingen lust att återge dem. Men personerna i Ekedalsdramat fingo lida gärningens lön.

*

Ställena vid Slottsskogsgatan hade liksom de andra härute vackra och uttrycksfulla, stundom egendomliga namn, av vilka Långlandia, Jägersdorff, Erlands Fågelbo, Silvanus, Luftmaskinen och Herdehyddan förtjäna anföras. Andra, mera påtagliga äro Kohagen och Oxhagen, vilka i långliga tider utarrenderats till betesmarker.

Förbi dessa områden kommer i sinom tid som en fortsättning på Slottsskogsgatan att dragas en trafikled ut mot Högsbo, vilken otvivelaktigt blir en av den nya stadsdelens ståtligaste.

*

Från Slottsskogsgatan, ungefär mitt emot Åhmansonska repslagarebanans början, leder Gråbergsgatan upp till bergen. Denna undangömda bergväg, som helt visst för de flesta stadsinvånarna är ett okänt topografiskt begrepp, leder till Majberget och bildar med sina omgivningar häruppe en liten stad för sig. Här kan man finna små idyller, undangömda bakom husraderna, små täcka trädgårdar med lusthus i bakgrunden, vilka stundom prydas med fantastiska skulpturer.

Dessa lusthus spelade fordom en betydande roll i den lilla egnahems-täppan. Utan lusthus var det inte något bevänt med trädgården. I lusthuset tillbringade familjen sina lediga sommarstunder; där samlades ägarnes goda vänner, gubbarna, till toddydrickning och kannstöperi om sommar-aftnarna; där kollationerade sjömännen, som tjänat ut, sina minnen från fjärran hav och länder. Utgjorde lusthuset en gammal slopad fartygskajuta, som ofta var fallet, kunde denna bilda samspråkens utgångspunkt.